

Als de Russen komen

NATIONAAL MILITAIR MUSEUM LAAT KOUDE OORLOG ZIEN, HOREN EN VOELEN

Ken je het verhaal van de Fokker D7, die in de Eerste Wereldoorlog boven de loopgraven vloog?
Of het verhaal van de straaljagerpilot die ten tijde van de Koude Oorlog drie crashes overleefde?
De Engelse officier dan, die een tank een Mondriaan-camouflagepatroon meegaf?
Nee? Dan moet je zeker naar het Nationaal Militair Museum!

Sinds Trump aan de macht is lijkt het Westen op een nieuwe Koude Oorlog af te stevenen. Helemaal toen de Amerikaanse president dit jaar het verdrag voor kruisraketten voor de middellange afstand opzegde. De tentoonstelling 'Als de Russen komen' van het Nationaal Militair Museum is echter vooral ingegeven door het feit dat de Navo dit jaar zeventig jaar bestaat en het precies dertig jaar geleden is dat de Berlijnse Muur is gevallen. Wie de verhalen van de Koude Oorlog en onze andere militaire geschiedenis echt wil beleven, boekt een rondleiding voor een thema naar keuze bij het museum. Daar tref je een vrijwilliger, stuk voor stuk goed ingevoerde, enthousiaste vertellers met een passie voor geschiedenis. Een van hen is Herman van den Berg. Noem een onderwerp en de

amateur-historicus vertelt er een boeiend verhaal bij. Hij fungeert niet alleen als gastheer, maar is ook museumdocent voor leerlingen die de Klas van '45 bezoeken. Daarnaast leidt hij bezoekers rond. 'Mensen die zelf rondlopen zien vaak de bijzondere verhalen in de themakamers over het hoofd', zegt hij. 'In een rondleiding verbind ik de mooie kant van technologische innovaties die voortkomen uit militaire uitvindingen met de minder fraaie en moeilijke aspecten van een krijgsmacht.'

OPGROEIEN NAAST EEN KAZERNE

Zelf heeft Van den Berg een voorliefde voor de Fokker D7, een authentiek vliegtuig van meer dan honderd jaar oud. 'Daar hebben de Duitsers in de Eerste Wereldoorlog nog mee gevochten boven

Frankrijk. Aan zo'n vliegtuig zit zoveel historie vast. Als je daarover vertelt, dan sleep je bezoekers mee de loopgraven in. Het is niet alleen een ding met een motor, propeller en stoeltje voor de vlieger; er zit pure geschiedenis aan vast! Er heeft iemand van vlees en bloed met dat toestel gevlogen, van wie niemand weet hoe het met hem is afgelopen.' Van den Berg heeft vanaf zijn jongste jeugd al iets met defensie. 'Als kind woonde ik op de Veluwe, vlak bij een kazerne. Alle kinderen uit de buurt mochten met Sinterklaas naar de kazerne komen. Dat vond ik als jochie natuurlijk erg spannend. Mijn ouders waren ook gastgezin voor twee soldaten, lange Hans en korte Hans. In het weekend kwamen ze vaak bij ons eten. Ze konden prachtige verhalen vertellen.'

CHECKPOINT CHARLIE

Als dienstplichtige in de jaren zestig heeft Van den Berg de Koude Oorlog heel bewust meegemaakt. 'De tank uit mijn diensttijd, de Centurion, staat ook in het museum. Met die tank reden wij over de Duitse laagvlakte om de Russen tegen te houden, want we wisten zeker: die komen een keer. Later begreep ik dat de Russen ook dachten dat wij naar hen zouden komen', mijmert Van den Berg. In de tentoonstelling wordt door middel van een sonic journey met beeld en geluid ook voor kinderen vanaf 12 jaar duidelijk gemaakt hoe beklemmend en gevaarlijk de Koude Oorlog was. 'We hebben bijvoorbeeld de Chieftain hier staan, een grote tank die bij checkpoint Charlie in West-Berlijn

stond. Reguliere tanks vielen te veel op in de stad. Daarom bedacht een Engelse officier een manier om de tanks te camoufleren – met een Mondriaanachtig blokkenpatroon. Een bizar gezicht', vindt de rondleider. 'Verder is er veel filmmateriaal uit de Koude Oorlog. Bijvoorbeeld het fragment waarin de Amerikaanse president Kennedy de befaamde woorden "Ich bin ein Berliner" uitspreekt. Ook hebben we twee stukken van de Berlijnse Muur.'

ATOOMBUNKER

Vliegbasis Soesterberg, de locatie van het Nationaal Militair Museum, heeft vanaf de Eerste Wereldoorlog honderd jaar geschiedenis meegemaakt. 'Toen een paar jaar na de Tweede Wereldoorlog de Koude Oorlog begon, werd dit een Navo-basis', weet Van den Berg. 'In de boshoeck achter het museum lag Camp New Amsterdam, waar vanaf 1954 voor de luchtverdediging veertig jaar lang een Amerikaans squadron was gedetacheerd, de Wolfhounds. Een van hun vliegtuigen hebben ze in 1994 hier achtergelaten, een F15 met een wolfshond van Walt Disney erop. En er staan nog een paar andere vliegtuigen op de startbaan die hier in de Koude Oorlog hebben rondgevlogen. Ook liggen er verspreid over het terrein zeventien shelters met enorme deuren, allemaal nog volledig intact. Daarin werden de vliegtuigen gestald. Verder is er nog een bunker die bescherming bood tegen een atoomoorlog. Dus de omgeving hier ademt ook Koude Oorlog.'

'Toen een paar jaar na de Tweede Wereldoorlog de Koude Oorlog begon, werd Vliegbasis Soesterberg een Navo-basis'

Herman van den Berg, vrijwilliger

Herman van den Berg is vrijwilliger en leidt onder meer bezoekers rond in het Nationaal Militair Museum

DRIE KEER GEGRASHT

Het mooiste aan zijn werk als vrijwilliger zijn voor Van den Berg de verhalen die hij geregeld van bezoekers te horen krijgt. Zoals dat over de Gloster Meteor, het eerste type straalvliegtuig dat ooit is gemaakt, ook een museumstuk. 'Het was een onbetrouwbaar toestel', vertelt Van den Berg. 'We hebben er 270 van gehad en er zijn er dik 80 van neergestort tijdens oefeningen in de Koude Oorlog, omdat de motor ermee ophield of iets anders stuk ging. Er zijn tientallen vliegers door omgekomen. Dat kwam doordat je er moeilijk uit kon komen. Je moest eerst een parachute omgespen en er dan uit springen. Veel mannen werden gepakt door het staartstuk. Er is een vlieger geweest die drie keer gecrasht is met zo'n type vliegtuig en dat drie keer heeft overleefd. Het verhaal ging dat de meest ervaren vliegers het vliegtuig eerst op de kop draaide en zich er dan snel uit lieten vallen, zodat ze niet door de staart werden geraakt. Ik riep altijd: "Dat kan helemaal niet!" Totdat ik een keer een bezoeker trof in een rolstoel. Hij had alzheimer, maar alles uit zijn jonge jaren wist hij nog precies. Hij was zo'n piloot geweest. Ik vroeg hem: "Klopt dat verhaal nou?" "Ja, dat klopt", zei hij, "de beste vliegers konden het vliegtuig als ze hoog genoeg waren op de kop

draaien, duwden de kap eraf en zetten zich dan heel hard af." Dat was voor mij zo'n ontroerend moment. Het verhaal op papier gaat leven, de man die het echt heeft meegemaakt, zit voor je. ■

De tentoonstelling 'Als de Russen komen' is tot en 1 september 2019 te zien. Kijk voor meer informatie op: nmm.nl

REÛNIEZATERDAGEN

Voor mannen die hun militaire dienst in de Koude Oorlog hebben vervuld, vinden een aantal keren reüniezaterdag plaats, waar ze onder het genot van een hapje en drankje met oude dienstmakkers herinneringen kunnen ophalen. Nu al kunnen ze een foto uit hun diensttijd insturen, die dan terug is te zien in de tentoonstelling.

tekst: Muriël Kleisterlee

OOK VOOR KINDEREN IS ER GENOEG TE DOEN!

Tijdens het buitenseizoen (30 maart t/m 27 oktober 2019) van het Nationaal Militair Museum kun je ook op het buitenterrein terecht voor een aantal stoere activiteiten. Neem bijvoorbeeld plaats in de NMM-minitank en rijd een rondje over het mooiste buitenparcours van Europa! Of scheur mee door onze tankarena op een M688 amfibisch rupsvoertuig of een M3A1 half-rups uit de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast kunnen kids zich uitleven op de stormbaan en komen er dit jaar voor het eerst ook jeeps waarin ze kunnen rijden.

VAKANTIES

Ook in de vakanties heeft het NMM een aanvullend programma voor kinderen. Zo worden er in de meivakantie spionagemiddagen georganiseerd.

Kijk voor het volledige programma op nmm.nl

